

0:00:00.000,0:00:05.212

[intro - muzyka, kobiecy głos]

Ucho Horzycy - podcasty Teatru imienia Wilama Horzycy w Toruniu.

0:00:07.148,0:00:09.402

Marta: Dzień dobry, witamy serdecznie w kolejnym odcinku

0:00:09.402,0:00:11.715

podcastu "Ucho Horzycy".

0:00:11.715,0:00:16.335

Dzisiaj rozmawiamy z twórczyniami, twórcami naszej

0:00:16.335,0:00:19.665

najbliższej premiery, czyli "Horror/Mirror"

0:00:19.665,0:00:21.978

na podstawie dramatu Ishbel

Szatrawskiej

0:00:21.978,0:00:24.902

i są ze mną reżyserka Eva Rysowá

0:00:24.902,0:00:26.364

Eva: Dzień dobry!

0:00:26.364,0:00:31.965

oraz dwójka aktorów

Matylda Podfilipska, czyli adwokatka

0:00:31.965,0:00:33.017

Matylda: Dzień dobry!

0:00:33.017,0:00:37.780

i gliniarz i prokurator czyli Maciej Raniszewski

0:00:37.780,0:00:38.847

Maciej: Dzień dobry!

0:00:38.847,0:00:42.236

Marta: Eva chciałabym najpierw Ci takie

0:00:42.236,0:00:47.232

proste pytanie zadać, ale to zagadnienie jest skomplikowane,

0:00:47.232,0:00:50.429

więc może... całe zagadnienie

wokół którego

0:00:50.429,0:00:52.962

gdzieś tam budowany jest ten spektakl,

0:00:52.962,0:00:56.432

więc chciałabym najpierw żebyś powiedziała po prostu,

0:00:56.432,0:00:59.466

o czym robisz ten spektakl?

0:00:59.466,0:01:05.101

Eva: No może ja zacznę od tego co było inspiracją autorki,

0:01:05.101,0:01:08.556

czyli Ishbel Szatrawskiej,
żeby napisać ten dramat

0:01:08.556,0:01:13.100

i to była książka reportażu Jon'a
Krakauera

0:01:13.100,0:01:20.088

"Missoula: gwałty w amerykańskim studenckim miasteczku".

0:01:20.088,0:01:21.367

Możliwe, że tytuł mogę trochę pomylić,

0:01:21.367,0:01:27.156

bo jest długi, więc jak tytuł książki
podpowiada,

0:01:27.156,0:01:34.167

spektakl też będzie dotyczył zagadnienia gwałtów i przemocy
seksualnej,

0:01:34.167,0:01:37.722

co może brzmieć jako trudny temat,

0:01:37.722,0:01:44.581

którym faktycznie jest, ale to co mnie na przykład zaintrygowało,

0:01:44.581,0:01:51.144

że rozbraja czy opowiada o pewnych mitach,

0:01:51.144,0:01:54.474

że jak słyszymy gwałt to raczej

sobie wyobrażamy

0:01:54.474,0:01:59.086

może ciemną ulicę, jakiegoś
agresora nieznanego.

0:01:59.086,0:02:05.413

A ta książka reportaży dotyczy zazwyczaj tak zwanego gwałtu towarzyskiego,

0:02:05.413,0:02:09.298

czyli że sprawca jest osobą nam bliską, znaną

0:02:09.298,0:02:18.216

i że te przestępstwa zdarzają się w jakimś bezpiecznym
miejscu.

0:02:18.216,0:02:24.959

No to jest jakieś zaciekawienie

0:02:24.459,0:02:27.991

o czym społeczeństwo może nie zdawać sobie sprawy,

0:02:27.991,0:02:37.502

a kolejna może, coś co było ciekawe w sztuce,

0:02:37.502,0:02:41.115

jest sposób rozpisania rozpraw sądowych,

0:02:41.115,0:02:46.869

które się w tym systemu amerykańskim
odbywają przed ławą przysięgłych,

0:02:46.869,0:02:53.608

która musi zdecydować no i pewnie pamiętamy słynny film

0:02:53.608,0:02:56.352

"12 gniewnych ludzi",

0:02:56.352,0:03:02.205

gdzie to drama i ta ciekawość

0:03:02.205,0:03:05.174

odbywa się właśnie w zamkniętym pokoju,

0:03:05.174,0:03:12.352

kiedy się ława naradza i my coś takiego chcemy też stworzyć,

0:03:12.352,0:03:15.869

czyli rozbuchać te umysły,

0:03:15.869,0:03:22.627

żeby pokazać... żeby dojść do
do tego,

0:03:22.627,0:03:24.783

gdzie może znajdować się prawda

0:03:24.783,0:03:29.538

albo jak skomplikowana może być w tym przypadku sprawiedliwość.

0:03:29.538,0:03:32.993

No to trzeba odbyć długą drogę.

0:03:32.993,0:03:36.639

No może... jest to skomplikowane,

0:03:36.639,0:03:40.351

więc trudno mi odpowiedzieć na to proste pytanie w prosty sposób.

0:03:40.351,0:03:42.889

Marta: No troszkę tak czułam, ale faktycznie

0:03:42.889,0:03:44.984

"12 gniewnych ludzi" tak sobie myślę,

0:03:44.984,0:03:49.146

że to też dla widzów, którzy będą się wybierać na spektakl,

0:03:49.146,0:03:54.393

może być dobry punkt wyjścia, żeby na przykład obejrzyć go sobie wcześniej.

0:03:54.393,0:03:56.368

On trwa tylko godzinę.

0:03:56.368,0:03:58.892

Ja byłam pod niesamowitym
wrażeniem tego filmu,

0:03:58.892,0:04:00.741

który właśnie się dzieje w jednym pomieszczeniu,

0:04:00.741,0:04:05.185

a emocje i te zmiany, które się tam wydarzają,

0:04:05.185,0:04:07.222

robią ogromne wrażenie.

0:04:07.222,0:04:08.188

Eva: Jak najbardziej polecam.

0:04:08.188,0:04:10.183

Bardzo to świetny film!

0:04:10.183,0:04:14.775

Marta: A powiedzcie mi czy to coś zmienia,

0:04:14.775,0:04:18.035

że de facto w jakiś sposób,

0:04:18.035,0:04:20.519

no mówicie też o wydarzeniach,

0:04:20.519,0:04:22.907

które faktycznie miały miejsce

0:04:22.907,0:04:28.176

czy też, że ta historia po prostu bazuje na prawdziwej, konkretnej historii,

0:04:28.176,0:04:34.300

która ma swoje nazwiska i tak dalej?

0:04:34.300,0:04:36.619

Eva: Może to nie do końca tak,

0:04:36.619,0:04:43.243

bo już sama autorka pozmieniała te nazwiska

0:04:43.243,0:04:48.829

prawdziwych, rzeczywiście tutaj sprawców, które były w książce - reportażu.

0:04:48.829,0:04:52.892

Zresztą autor też nie do końca się trzymał prawdziwych imion,

0:04:52.892,0:04:59.467

a tym bardziej autorka, więc może my z tą rzeczywistością,

0:04:59.467,0:05:06.594

z tymi wydarzeniami, które jeśli dobrze pamiętam 2013 roku się zdarzyły,

0:05:06.594,0:05:07.767

w Ameryce.

0:05:07.767,0:05:08.828

Maciej: 12

0:05:08.828,0:05:11.325

Eva: albo 12... 13 albo 12 tak jest,

0:05:11.325,0:05:16.062

bo Ishbel Szatrawska sztukę napisała w 2019 roku.

0:05:16.062,0:05:22.624

No to bardziej ta Ameryka, która jest tutaj inspiracją,

0:05:22.624,0:05:27.664

jakąś właśnie przez to że jest inny system trochę prawny

0:05:27.664,0:05:32.944

albo ten futbol amerykański,

0:05:32.944,0:05:36.741

który jest takim typowym sportem ma znaczenie,

0:05:36.741,0:05:40.599

więc znaczenie ma dla nas raczej to, że to osadzamy w Ameryce,

0:05:40.599,0:05:44.345

ale nie że to się ...

0:05:44.345,0:05:48.283

Marta: Tak, tak, bardziej chodziło mi o to, że taka historia

0:05:48.283,0:05:51.346

jaka jest w scenariuszu, to po prostu taka historia

0:05:51.346,0:05:53.732

faktycznie była ... pewnie bohaterka,

0:05:53.732,0:05:56.773

gdyby przeczytała ten scenariusz czy obejrzała spektakl,

0:05:56.773,0:06:02.783

ona by powiedziała, że chodzi o te właśnie sprawę.

0:06:02.783,0:06:10.228

Eva: Nie do końca, bo i tak to są pomieszane różne sprawy w jedną.

0:06:10.228,0:06:14.654

Jest ich tam kilka, ale nie sędę, żeby się rozpoznała.

0:06:14.654,0:06:18.631

Choć mogą się w niej przeglądać pewnie inne osoby

0:06:18.631,0:06:20.338

i o to też chodzi, może trochę chodzi

0:06:20.338,0:06:25.876

w tym naszym zagadkowym
tytule "Horror/Mirror",

0:06:25.876,0:06:29.782

czyli się możemy w tym lustrze jakoś przeglądać.

0:06:29.782,0:06:33.482

I tylko dodam, że ten tytuł się wywodzi też

0:06:33.482,0:06:41.323

ze skomplikowanego i długiego tytułu
sztuki, czyli....

0:06:41.323,0:06:44.278

Marta: "Objects in mirror are closer than they appear",

0:06:44.278,0:06:49.714

czyli obiekty w lustrze są bliżej niż się wydaje, Matylda?

0:06:49.714,0:06:56.785

Matylda: Mnie się wydaje, że sztuka zainspirowana prawdziwym zdarzeniami

0:06:56.785,0:07:01.010

i historiami prawdziwych osób,

0:07:01.010,0:07:07.776

nawet jeśli nie jest opowiedziana wprost - jeden do
jednego -

0:07:07.776,0:07:13.280

jest szansą na to, żeby

0:07:13.280,0:07:17.580

w tych odrobinach odnaleźć również swoje historie,

0:07:17.580,0:07:19.149

które się ciągle dzieją.

0:07:19.149,0:07:24.139

To nie jest tak, że to się zdarzyło gdzieś w dalekim miasteczku w Stanach,

0:07:24.139,0:07:26.226

tylko to się po prostu dzieje,

0:07:26.226,0:07:35.074

czyli dajemy szansę do wnikięcia, do obserwacji pewnych mechanizmów.

0:07:35.074,0:07:39.694

A to, że dzieje się to również na sali sądowej,

0:07:39.694,0:07:46.871

powiedzmy troszkę odrealnionej przez scenografię,

0:07:46.871,0:07:51.058

ale jednak jest to rodzaj sądu,

0:07:51.058,0:07:59.354

daję z kolei szansę na to, żeby przyjrzeć się jak każdy ma swoją prawdę

0:07:59.354,0:08:02.789

i jak nią gdzieś manipulujemy po to,

0:08:02.789,0:08:11.884

żeby ławnik, widz, obserwator stworzył swoją prawdę.

0:08:11.884,0:08:16.159

Marta: Właśnie a propos sali sądowej,

0:08:16.159,0:08:21.713

no nie przypadkowo właśnie waszą dwójkę zaprosiliśmy tutaj do tego podcastu,

0:08:21.713,0:08:27.125

czyli dwie osoby po dwóch różnych stronach sali sądowej.

0:08:27.125,0:08:31.555

Naprzeciwko siebie adwokatka i prokurator.

0:08:31.555,0:08:37.812

Chciałam zapytać czy macie jakieś inspiracje do waszych postaci?

0:08:37.812,0:08:41.592

Właśnie na przykład z jakichś filmowych dramatów sądowych.

0:08:41.592,0:08:46.338

Jakie emocje gdzieś tam wam w tym towarzyszą?

0:08:46.338,0:08:50.261

Maciej: Dla mnie sporą inspiracją
była "Anatomia upadku",

0:08:50.261,0:08:54.650

film, który nie wiem z zeszłego roku czy sprzed dwóch lat jakoś.

0:08:54.650,0:08:57.518

Tam też jest opowiadając o sprawie takie...

0:08:57.518,0:09:00.266

No też mało oczywistej, może nie wielowątkowej,

0:09:00.266,0:09:05.350

ale jednak składającej się... dosyć trudnej, jeżeli chodzi o
podanie łatwego wyroku

0:09:05.350,0:09:12.657

i tam dosyć dobrze jest pokazane....

0:09:12.657,0:09:15.361

właśnie sposób prowadzenia rozpraw,
argumentacji.

0:09:15.361,0:09:21.794

Ja też... no generalnie... my z Matyldą mamy do odegrania...

0:09:21.794,0:09:26.017

Może nie, przynajmniej ja tak o tym myślę, może nie do końca takie

0:09:26.017,0:09:34.295

stuprocentowo pełnokrwiste postaci, ale swego rodzaju figury społeczne.

0:09:34.295,0:09:41.126

I jest... wiadomo to są dwa przeciwległe, przeciwstawne bieguny,

0:09:41.126,0:09:43.532

to ja myślę, że samego...

0:09:43.532,0:09:46.164

My do końca w Polsce może też tak nie odczuwamy,

0:09:46.164,0:09:50.294

bo u nas nie ma aż tak silnej polaryzacji politycznej jak w Stanach Zjednoczonych, prawda?

0:09:50.294,0:09:53.129

Tam masz, tam macie tylko dwa obozy.

0:09:53.129,0:09:55.631

Tam są Demokraci i Republikanie i tamtemu porządkowi

0:09:55.631,0:09:58.305

jest podporządkowana w ogóle cała debata publiczna

0:09:58.305,0:10:03.107

i system sądowy i w zasadzie na każdym kroku

0:10:03.107,0:10:06.241

ludzie się do tego podwójnego systemu odwołują.

0:10:06.241,0:10:08.901

To jest coś co nam trochę w Polsce jest jeszcze obce,

0:10:08.901,0:10:11.336

choć ta polaryzacja jest coraz większa.

0:10:11.336,0:10:15.659

No, ale mi się wydaje, że my trochę też z Matyldą mamy do odegrania,

0:10:15.659,0:10:18.831

że tak powiem te właśnie dwie strony tego amerykańskiego medalu.

0:10:18.831,0:10:23.597

Marta: To jeszcze może tak dopytam, bo nieraz się zdarza,

0:10:23.597,0:10:30.682

że adwokat czy prokurator w swojej pracy no muszą działać trochę wbrew osobistemu przekonaniu

0:10:30.682,0:10:34.004

na temat sprawy, na temat winy.

0:10:34.004,0:10:41.999

Nieraz adwokat wie jak było, ale musi udowadniać coś innego,

0:10:41.999,0:10:44.772

musi bronić tego swojego klienta,

0:10:44.772,0:10:47.647

a już szczególnie, kiedy są to są też takie sytuacje,

0:10:47.647,0:10:50.919

kiedy to jest właśnie na przykład obrońca z urzędu.

0:10:50.919,0:10:53.517

No taka jest specyfika tej pracy

0:10:53.517,0:10:57.032

I chciałam zapytać jak to jest u was.

0:10:57.032,0:11:00.939

Tutaj do ciebie Matylda kieruje pytanie,

0:11:00.939,0:11:04.171

bo czy ty grasz, podejrzewam, że nie,

0:11:04.171,0:11:12.385

postać zgodną z twoim przekonaniem w tym stricte sądowym kontekście.

0:11:12.385,0:11:14.368

Wiem, że to tak sobie też pomyślałam,

0:11:14.368,0:11:20.971

że tak naprawdę jest pewna zbieżność z zawodem aktora, a z zawodem takiego adwokata.

0:11:20.971,0:11:23.250

No, bo właśnie nieraz trzeba grać,

0:11:23.250,0:11:27.992

robić coś z czym się nie zgadzamy.

0:11:27.992,0:11:32.541

Matylda: To nie ma znaczenia [śmiech]

0:11:32.541,0:11:34.467

albo co jeszcze ci powiedzieć...

0:11:34.467,0:11:39.838

Jesteśmy profesjonalistami! [śmiech]

0:11:39.838,0:11:41.802

No, ale tak trochę jest.

0:11:41.802,0:11:45.965

Nie ma tam specjalnie nawet miejsca na to, żeby zobaczyć,

0:11:45.965,0:11:52.195

co tak naprawdę myśli i czuje Pani Prokurator na ten temat.

0:11:52.195,0:12:00.002

Jest skupienie na sprawie i wykorzystanie kolejnych elementów do tego,

0:12:00.002,0:12:04.302

żeby dojść do celu.

0:12:04.302,0:12:07.406

Nie chodzi też o to, że ona jest nieludzka,

0:12:07.406,0:12:10.834

że jak czołg po prostu sunie do celu,

0:12:10.834,0:12:20.866

ale mówisz, że domyślasz się, że pewnie nie jest mi tak

0:12:20.866,0:12:31.338

bliska gdzieś w moim wartościach czy sposobie myślenia,

0:12:31.338,0:12:36.527

natomiast oprócz tego, że to zawsze jest wyzwanie dla aktora,

0:12:36.527,0:12:41.654

to nie mam potrzeby jej usprawiedliwiać.

0:12:41.654,0:12:43.918

Nie mam potrzeby jej tłumaczyć.

0:12:43.918,0:12:49.937

Skupiam się na tym co jest dla mnie również prawdą,

0:12:49.937,0:12:53.672

taką moją życiową, to znaczy prawd jest wiele

0:12:53.672,0:12:57.618

i nieustannie podejmujemy jakieś decyzje

0:12:57.618,0:13:02.080

czy uważamy, że to jest słuszne czy coś innego jest słuszne

0:13:02.080,0:13:07.612

i bardzo wiele spraw wpływa na nas świadomie lub podświadomie.

0:13:07.612,0:13:14.352

Akurat myślę, że ta postać ma większą świadomość co wpływa na nią

0:13:14.352,0:13:21.629

i co wpływa na ławników, na wszystkie osoby zainteresowane w tej sprawie

0:13:21.629,0:13:26.889

i precyzyjnie dobiera kolejne elementy,

0:13:26.889,0:13:34.354

kolejne szczegóły, kolejne techniki, kolejne kroki.

0:13:34.354,0:13:42.213

Ona jest bardzo precyzyjna i doświadczona.

0:13:42.213,0:13:51.503

Myślę, że to jest też coś, czego no dosyć szybko się muszę nauczyć od niej.

0:13:51.503,0:13:55.308

Chcę się od niej nauczyć od tej mojej postaci.

0:13:55.308,0:13:59.933

Korzystać trochę bardziej z obserwacji,

0:13:59.933,0:14:10.028

trochę bardziej świadomie konstruować to, co się wokół mnie dzieje.

0:14:10.028,0:14:14.846

Nie chodzi tutaj o to, żeby jakoś super manipulować swoją rzeczywistością

0:14:14.846,0:14:19.199

tylko, żeby mieć świadomość, że każde nasze słowo,

0:14:19.199,0:14:24.470

każdy nasz... każdy nasz ruch ma znaczenie

0:14:24.470,0:14:28.742

i jest w jakiś sposób odbierany przez drugą stronę.

0:14:28.742,0:14:34.412

Nie ma tam miejsca specjalnie na jakąś nonszalancję.

0:14:34.412,0:14:37.638

Marta: Pracujecie takim trudnym, delikatnym, wrażliwym tematem,

0:14:37.638,0:14:42.600

czy sięgacie jeszcze po jakieś dodatkowe wsparcie przy tej pracy?

0:14:42.600,0:14:48.120

Eva: No odbyliśmy jakoś niedawno takie warsztaty psychoterapeutyczne,

0:14:48.120,0:15:01.474

które zostały prowadzone przez Anitę Podlasińską,

0:15:01.474,0:15:06.240

dziękuję, żeby może nam trochę dać

0:15:06.240,0:15:09.014

wsparcie z trudnymi emocjami,

0:15:09.014,0:15:15.427

ale też mamy zamiar w ogóle pozapraszać w ogóle ekspertów

0:15:15.427,0:15:18.192

ludzi, którzy się tematem zajmują,

0:15:18.192,0:15:20.804

żebyśmy nie tylko my skorzystali,

0:15:20.804,0:15:22.804

ale będzie taka możliwość,

0:15:22.804,0:15:26.090

po niektórych spektaklach, zrobić takie spotkanie...

0:15:26.090,0:15:30.560

czy to z prawnikami, którzy się zajmują właśnie

0:15:30.560,0:15:34.201

przestępstwami na tle seksualnym

0:15:34.201,0:15:42.399

czy z psychoterapeutami, którzy pracują z ofiarami i
tak dalej i tak dalej,

0:15:42.399,0:15:50.380

więc zachęcamy też do udziału w poza teatralnych wydarzeniach

0:15:50.380,0:15:53.666

Marta: Jeszcze na koniec chciałabym dopytać o ten horror,

0:15:53.666,0:15:56.984

który też pojawia się w tytule.

0:15:56.984,0:16:01.062

Jak on będzie się gdzieś tutaj no objawiał?

0:16:01.062,0:16:06.033

Eva: No horror jest taką trochę pozostałością też po sztuce,

0:16:06.033,0:16:15.821

znowu Ishbel Szatrawskiej, gdzie oprócz tych wątków sądowych

i gwałtu,

0:16:15.821,0:16:20.012

była dosyć duża część poświęcona

0:16:20.012,0:16:24.347

Stanley Kubrick czy Kabrickowi, różnie się wymawia,

0:16:24.347,0:16:30.864

i jego twórczości i jego sposobie pracy

0:16:30.864,0:16:37.806

i dużo tam było tematów czy wątków o horrorze,

0:16:37.806,0:16:45.564

jako gatunku sztuki, który nam pozwala właśnie przemycić różne trudne tematy,

0:16:45.564,0:16:49.550

może w bardziej przyswajalny sposób

0:16:49.550,0:16:54.350

albo to, że ta groza w sztuce nam pomaga z pewnymi emocjami.

0:16:54.350,0:17:03.458

Może naszymi też fobiami, może nam pomaga się ich pozbywać.

0:17:03.458,0:17:09.218

A nam to może nie będę zdradzała, bo to jest właśnie ta nasza tajemnica.

0:17:09.218,0:17:14.655

Postaramy się, żeby tam były takie małe pierwiastki.

0:17:14.655,0:17:16.802

Każdy będzie mógł się przejrzeć.

0:17:16.802,0:17:20.258

Marta: A to ciekawe, co mówisz, bo
pamiętam,

0:17:20.258,0:17:23.711

że kiedy pierwszy raz oglądałam "Lśnienie" Kubricka,

0:17:23.711,0:17:26.608

to było na festiwalu filmowym w Kazimierzu, była sala na 300 osób,

0:17:26.608,0:17:31.113

a ja się tak bałam, więc bardzo mnie zaintrygowałaś teraz.

0:17:31.113,0:17:34.519

No to mam nadzieję... to
fajnie!

0:17:34.519,0:17:36.753

Marta: Dziękuję wam bardzo za rozmowę!

0:17:36.753,0:17:37.909

Byli ze mną Eva Rysová

0:17:37.909,0:17:39.283

Eva: Dziękuję!

0:17:39.283,0:17:40.424

Marta: Matylda Podfilipska!

0:17:40.424,0:17:41.069

Matylda: Dziękuję!

0:17:41.069,0:17:42.000

Marta: i Maciej Raniszewski

0:17:42.000,0:17:43.191

Maciej: Dziękuję!

0:17:43.191,0:17:56.559

[outro - muzyka, kobiecy głos]

Ucho Horzycy - podcasty Teatru imienia Wilama Horzycy w Toruniu.